

VALMIERAS KĪMIKIS

VALMIERAS STIKLA SKIEDRAS RŪPNICAS PARTIJAS KOMITEJAS,
ADMINISTRĀCIJAS, ARODKOMITEJAS UN KOMJAUNATNES KOMITEJAS ORGANS

Laihraksts iznāk
kopš 1979. gada 25. oktobra

CETURTDIEN,
1989. gada 16. februāri

Nr. 7 (478)
Cena 1 kap.

Darba kolektīva konferenci gaidot

24. februāri notiks rūpnīcas darba kolektīva konference. Bez tā, ka delegātiem tiks sniegta atskaite par 1988. gada kolektīva līguma izpildi un sniegtais projekts 1989. gadam, tiek paredzēta arī rūpnīcas darba kolektīva padomes priekšsēdētāja atskaite par padomes veikto darbu pagājušajā gadā. Sakarā ar to mūsu korespondents tikās ar rūpnīcas DKP priekšsēdētāju JURIJU OVŠJANŅIKOVU un lūdz pastāstīt par padomes darba rezultātiem 1988. gadā.

Jurijs Ovšjanņikovs: — Nemot vērā to, ka konferencē noteikts stingrs darba reglaments, bet visu, ko rūpnīcas DKP veikusi pagājušajā gadā,

DARBA UN SOCIĀLO INTEREŠU JOMĀ

nevar aptvert atvēlētajās 5—10 minūtes, apstāšos tikai pie lielākajiem pozitīvajiem sasniegumiem aizvadītajā periodā, bet negatīvos momentus akcentēšu konferencēs delegātu apspriešanai.

Un tā, atgādinu, ka, saskaņā ar PSRS Likumu par valsts uzņēmumu, DKP ir divi galvenie uzdevumi:

○ apstākļu radišana rūpnīcas ļaužu aktivizēšanai kolektīvā radušos jautājumu atrisināšanai dažādās darbības sfērās;

○ panākt pozitīvu rezultātu kolektīva saimnieciskajā darbībā. Pagājušajā gadā notika 7 sēdes un viena konference. Tā ir lietas kvantitatīva puse. Kvalitatīva — lai no visiem radušiem jautājumiem (problēmām) izvēlētos svarīgākās, asākās, kuras pirmām kārtām nosaka kolektīva sociālo ekonomiskās darbības stratēģiskās un taktiskās līnijas.

Pirmās, kam DKP pievērsa uzmanību, bija 2. ceha darbs. Sapriņģā situācija, kādā atradās šī ceha kolektīvs pagājušā gada sākumā, prasīja konkrētus risinājumus. DKP lēmumus «Valmieras Kīmiķis» sīki atspoguļoja. Atgādinu, ka pasākumu kodols bija 2. ceham piešķirtā prioritāte visu darbības veidu (finansu, kadru, sociālo, organizatoriski tehnisko utt.) organizāšanā. Kopumā šis atbalsts tika sniegts. Tagad jārikojas ceha kolektīvam.

Otrs, 1987. gada beigās — 1988. gada sākuma periods bija raksturīgs ar to, ka no rūpnīcas cilvēkiem naca sūdzības un priekšlikumi ar lūgumu ieviest kārtību tādā grūti jautājumā (no sociāli taisnīga lēmuma pieņemšanas viedokļa), kā dzīvokļu sadale. Līdz šī jautājuma atrisināšanai DKP gāja apmēram pusgadu (divreiz griezāms VACP, apkopojām citu uzņēmumu pieredzi). Rezultāti 1.11.88. g. tika izstrādāts nolikums par saimnieciskā kārtā (vai uz valsts kapitālo ieguldījumu rēķina) uzcēlto dzīvokļu piešķiršanas kārtību VSSR strādājošajiem. DKP lēmumu pieņemšana vienbalsīgi. Gribas uzsvērt divus momentus šai jautājumā:

○ Nolikuma izpilde (tas bija publicēts «Valmieras Kīmiķis» par dzīvokļu sadales kārtību ir obligāta administrācijai, arodkomitejai, kā arī DKP un citām sabiedriskajām organizācijām;

○ lai nodrošinātu atklātumu šai jautājumā, jebkurš rūpnīcas darbinieks (tai skaitā arī ieinteresētās personas) ir pilnīgi tiesīgs piedalīties dzīvokļu sadales jebkurā līmenī (DKP sēdēs vai administrācijas un arodkomitejas kopīgajās sēdēs) un izteikt savu personisko viedokli. Pēdējo momentu gribu īpaši uz-

svērt. Lieta tāda, ka rūpnīcas DKP ir tiesīga izņemt gadijumos pēc rūpnīcas (vai ceha) lūguma uzstādīt atvieglotus noteikumus (tai skaitā ārpus kārtas) dzīvokļa saņemšanai. Tas attiecas uz ražošanas novatoriem un pirmindniekiem, speciālistiem, pēc kuriem rūpnīcā (ceham) ir ārkārtēja nepieciešamība. Katrā gadījumā tam jābūt izņēmumam, un pieejai jābūt stingri individuālai. Aizvadītajā gadā DKP uzskatīja par nepieciešamu tādās tiesībās pēc administrācijas lūguma piešķirt KCD strādājošajiem Alvaram Tamam un Andrim Laķim. Divus dzīvokļus (tuvākā laikā — vienu) — 13. ceham inženiertehnisko kadru nokomplektēšanai un nostiprināšanai kolektīvā. Tas būs pie noteikuma, ja nepieciešamo speciālistu atlase notiks konkursa kārtībā un tiks noteikts pārbaudes termiņš, lai garantētu pozitīvu iznākumu (atbildīgie par šī jautājuma praktisko realizāciju — rūpnīcas galvenais inženieris un galvenais metrologs). Pēc 2. ceha DKP lūguma, 17. ceha un galvenā mehāniķa dalītas lūgumiem dota iespēja ārpus kārtas strādāt celtnieku brigādē saimnieciskā kārtā celmaļā mājā Marjanam Kapustam un Alvaram Egļim.

Trešais. Divas reizes DKP sēdēs tika izskatīts 1989. gada ražošanas plāns (pirmo reizi — projekta veidā). Kīmiķis rūpnīcas ministrija ieteica rūpnīcā ražošanas plāna valsts pasūtījuma veidā sekojošā apjoma:

○ plaša patēriņa preces — par 12,6 milj. rbl;

○ pakalpojumu sniegšana iedzīvotājiem — par 400 tūkst rbl. DKP, kam ir priekšstats par to, kā tiek pildīts plāns norādītās noņemklaturās, atbalstīja rūpnīcas administrācijas priekšlikumus par valsts pasūtījuma apjoma noteikšanu 1989. gadam;

○ plaša patēriņa preces — par 12,4 miljoniem rbl;

○ pakalpojumu sniegšana iedzīvotājiem — par 270 tūkst. rbl. Ievērojama tehnoloģijas pilnveidošanas pieauguma 1989. gadam nav, tādēļ nedrīkst papildus produkcijas ražošanu risināt, tikai «uzveļot strādnieku kaktam»...

Ceturtais, viens no pamata nolikumiem, bija jautājuma izskatīšana, ko sagatavoja administrācija, par darba algas pilnveidošanas praktiskiem ceļiem un jaunu tarifa likmju un amatu algu ieviešanu saskaņā ar jaunu nolikumu. Kopumā šim pasākumam var piekrist (to izskatīt, DKP apstiprināja). Lai gan grūti piekrist citam pasākumam, kas mums vienlaikus tiek uzlēpts no augšas. Runa iet par obligāto

(bet kādēļ obligāto?) pāreju uz 40 procentu piemaksu nakts un 20 procentu — vakara maiņām. Mums tiek piedāvāts to atrisināt uz pašiem esošo finanšu līdzekļu rēķina. Rūpnīcas un cehu ekonomisti drūzaini apsver visus «par» un «pret»... Katrā gadījumā šo jautājumu atrisinot, kļūdiņš nedrīkst, tā kā neprecīzs risinājums var novest pie grūti izlabojamiem rezultātiem. Pēdējo vārdu šai jautājuma kopumā DKP neizteica, jo tas paliek 2. 4. 1. ceha kolektīviem. Pieņemiet lēmumu, laiks negaidā!

Tie ir galvenie lielākie jautājumi, kas radušies DKP 1988. gadā. Bez tiem tika risināta virkne jautājumu, kas attiecas uz:

○ sociālās attīstības fondu;

○ par rūpnīcas ārsresoru aparšades daļas darbinieku papildus stimulēšanas nolikuma apstiprināšanu;

○ precizējumu sniegšanu 1988. gada kolektīvajā līgumā;

○ automašīnu papildus fonda sadalīšanu pa cehiem un nodaļām utt. — Sarunas sākumā jūs minējāt, ka DKP bez sēdem organizē arī konferenci. Ar ko bija izsaukta tāda nepieciešamība?

— Praktiski visi jautājumi, kas radās DKP, ir ekonomiska, sociāla vai tiri ražošanas rakstura. Dotajā gadījumā runa iet par jautājumu, kam bija politiska nokrāsa. Lieta tāda, ka laikā, kad visi kolektīvi aktīvi piedalījās PSRS tautas deputātu kandidātu izvirzīšanā un mūsu rajonā, kas republikā kopumā, mūsu tri tukstošu lielais kolektīvs nesaprotamu iemeslu dēļ palika it kā nomalā no šiem notikumiem. LTF rūpnīcas nodaļas valde vērsās pie DKP ar priekšlikumu, lai padome uzņem kandidātu izvirzīšanas organizēšanu no mūsu kolektīva. Padome atbalstīja šo priekšlikumu. Kas gan slikts tai apstākli, ka pirmo reizi dzīve cilvēki vēlas reāli piedalīties vēlēšanās? (Jo vairāk, ka deputātu kandidātu izvirzīšana no partijas organizācijas bija notikusi, maigi izsakoties, nedemokrātiski...)

Tādā veidā DKP noteica:

○ rūpnīcas darba kolektīva konferences norises laiku, izvirzot deputātu kandidātus 299. un 713. vēlēšanu apgabalā;

○ pārstāvniecības normu no katrā kolektīvā.

Par rezultātiem «Valmieras Kīmiķis» informēja.

— Pagājušā gada nogalē jūs piedalījāties Kīmiķis rūpnīcas padomes priekšsēdētāja seminārā Maskavā un šā gada sākumā — analogiskā seminārā, ko organizēja arodbiedrību republikāniskā padome Rīgā. Ko jūs varētu pastāstīt sakarā ar šiem notikumiem?

— Sarunu par šo tēmu mēs varētu izvērst kādā no turpmākajiem «Valmieras Kīmiķis» numuriem. Tema ir plaša un interesanta.

Izmantojot gadījumu, vērosim pie cehu kolektīviem ar paziņojumu: pēc viņu vēlēšanās jebkurā kolektīviem ērtā laikā varu pie viņiem atnākt, lai pastāstītu par situācijām ar darba kolektīva padomes un sociālās attīstības jautājumiem; ekonomiskajiem jautājumiem, kompleksās programmas «Veselība» risināšanas problēmām un citiem.

Novēlu rūpnīcas konferences delegātiem lītišķu noskaņojumu un principālīti, aizstāvēt savu kolektīva darba intereses!

SADARBĪBAS IESPĒJAS IZIET AIZ ROBEŽĀM

(Sākums iepriekšējā numurā)

No stikla šķiedru ražošanā rūpnīcām mūsu speciālisti Čehoslovākijā apmeklēja trīs. Viņus interesēja tehnoloģiskie procesi, darba organizācija cehos, ar vienu vārdu sakot, — viss, kas varētu kalpot sadzīvē un vai pieredzei. Visiespaidīgākais elektrokrāšņu cehs, viņuprāt, esot Litomīšas rūpnīcā. Tur elektrokrāšnis novietotas rindās garenvirzienā, un tas ļauj apkalpot vairāk krāšņu. Tipveida zona — 4 krāšnis. Šķiedras ieguves cehs izvietots trīs līmeņos: augšējā stāvā atrodas automatizēta lodīšu padeve un kausēšanas aparāti, vidējā ir operatoru darba zona, bet apakšējais, zemākais līmenis ir tā saucamais tehniskais stāvs, tur transportē rupjās šķiedras atgājas, tur atrodas komunikācijas.

Čehoslovākijas rūpnīcās lieto pašmājas ražotus uzlietas aparātus. tie ir stabili un izturīgi. Diegu strādnieki tin uz papīra mašīnām

krustveida uztiņumā. Spoles tin līdz 3,5 kg. Pašlaik čehoslovaku speciālisti strādā pie jaunās konstrukcijas uztiņamajiem aparātiem un 1991. gadā tos sāks ražot eksportam. Viens aparāts maksā apmēram 100 000 rubļu, un uz tā varēs tīt spoles līdz 8 kg. Ja kādā aparātā nopirksim arī mēs, tad varēsim tos lietot, iepriekš pārbaudot savus agrēgātus. Tomēr iespējams tas ir.

Ir vairākas pozīcijas mūs interesējošajos aizrobežas uzņēmumos, kurās mēs te, Latvijā, atrodamiem augstākā līmenī. Piemēram, ražošanas procesā Čehoslovākijā tiek lietots liels skaits eļļotāju, gatve-nokārt tie ir tiešie eļļotāji, tie veicina stikla saistību ar sveķiem. Eļļotāju gatavošanas procesā ir vāja mehānizācija, lielāko tiesu tos gatavo ar rokām. Elektrokrāšņu cehos trūkst darbspējas, čehos redz rōsmīes veiktnamešu un kubiešu vies-strādniekus.

(Nobeigums sekos)

Darba disciplīna

Restorāns uz riteņiem

Pirmdien žūpības apkašošanas komisijas priekšā stājās četri spēcīgi vīri, četri autovadītāji. Par alkohola lietošanu... darba laikā darba vietā.

8. februāri ap pulksten 13 transporta ceha garajā autobusā šie vīri dzēra spābi un spēlēja kārtis. Boriss Bogdanovs, Gunts Dzenuska, Dintars Noriņis. Vēl arī Arkādījs Fjodorovs, kurš gan savu līdzdabību noliedza un, komisijas slēdzību neatdzīdams, solīja spriedumu pārsūdzēt darba strīdu komisijā.

Uz ceha mehāniķa Aida Ceirāna aizrādījumu minēto autovadītāji nekādi negribēja paklaust. Kaut arī mehāniķis sūtīja viņus mājās, grēbdams konfliktu un arķartejo gadījumu — dzeršanu darbā — atstāt ceha ietvaros. Vīri acīmredzot pārreķinājis, jusdamies droši un neaizskarami. Aldis Ceirāns lūdz palīdzību vairākiem administrācijas atbildīgiem darbiniekiem, bet, nesapņēdams viņu atbalstu, ieradās pie brīvprātīgo kārtības sargu štāba priekšnieces Annas Bars. Viņa, savukārt, bija pieņēmusi augstumu, no drizuma dzerājus savāca milicija. Izņemot Arkādiju Fjodorovu, kurš tobrīd kimerējās ap savas mašīnas motoru un, pēc milicijas

domām, no skata nelikās pīllā. Iedzērusos palīdzēja milicijas mašīna...

Vēl varētu runāt daudz par šo notikumu. Piesardzīgu mūs dara zināmā patiesība: viņi cehā nebija vieni. Kāpēc kļuvi un neko neredzēši stāvēja citi? Kur bija garāžas saimnieks? (Vai ir bijušas vēl citas reizes, kuras noklusētas?) Piesardzīgu mūs dara fakts, ka aktā uzrādīts vēl kāds svešais, rūpnīcā nestradājošais, kurš atradies autobusa un dzeris līdz ar citiem. Kā viņš varēja iekļūt teritorijā, ja abas ceturādes dežurē apšardzes darbinieki? Un visbeidzot — vai te nav jārunā par kādas mūsu strādājošo daļas degradāciju un visatļautības dejām?

Komisija nolēma: visiem četriem sods — pa 50 rubļiem katram. Dintars Noriņis — ierasties uz konsultāciju pie ārsta narkologa. Un šī nodarījuma atstāts laikrakstā, — lai lasa rūpnīcas audis, lai zina, ka Dzenuska, Bogdanovs un Noriņis dzīvus — trīs mēnešus netures rokās automašīnas stūrī, bet darba rikus, kas paredzēti palīgstrādniekiem palīgdarbu veikšanai.

VIZMA LEJSTRAUTA

Atgriezoties pie publicēta

Interesentiem par «Saivu»

Redakcija joprojām atskan telefona zvani, un cilvēki interesējas, kā tad īsti esot ar stāvokli «Saiva». Vai tikšot atsauktis «Valmieras Kīmiķis» publicētās apgalvojums, ka apmeklētājus kafejnīca gaida vilšanās, ka kafiju tur dodot par 40 g mazāk kā paredzētā normā.

Te jāpaskaidro, ka interesenti par «Saivu» ir pārpratuši sabiedriskās ēdināšanas kontroles komisijas priekšsēdētājas Aijas Riekstiņas materiālu 1989. g. 26. janvārī «Strādāsim ar atzīmi «teicami»». Viņa izteica tikai savu un komisijas slēdzīgu par sava speciālista apmeklējuma rezultātiem. Visi pārējie apmeklētāji ir tiesīgi izdarīt savu personisko secinājumu.

Lūdzām Agni Meijeru vēlējat atgriezties pie komisijas apmeklējuma reizes un paskaidrot, kā varēja gādities, ka apmeklētāji kafijas tasē tieši uzmundrinošais šķidrums mazāk apjoma nekā normā paredzēts.

Agnis Meijers: — Nevis tāpēc, lai sevi aizstāvētu, bet gan lai paskaidrotu būtību, atgriežoties pie šīs mums, kafejnīcas darbiniekiem, nepatīkamā fakta. Porcija jābūt 150 g kafijas. Tas nozīmē, ka bārdaudzā porcijā bija no 9 g mālās kafi-

jas iegūtā eliksīra plus ūdens. Daudzi apmeklētāji mums speciāli lūdz, lai gatavojam stiprāku kafiju, neļeam tik daudz ūdens piedevas. Parasti gan pēc sava acūmera 150 g Diemžēl, kafijas automātam nav dozimetra. Un kaut arī mums ļoti ķērās pie sirds, ka sagādājām apmeklētājiem vilšanās, strādājam tāpat kā agrāk, tas ir, pēc labākas sirdsapziņas, un esam gandarīti, ka strādnieki mūs uzteic un saka palīdz par darbu.

— Lalkrakstā minēts sods — samazināta mēneša premialā piemaksas. Uzskatāt to par pareizu?

— Neuzskatu. Jo nekādu sodu īstenībā neesmu saņēmis, nekādu paskaidrojumu neesmu rakstījis, bez tam komisijas pārbaude notika ļaiki, kad kafijas automāts vēl nebija īsti pierēgulēts un apgūts.

— Vai apmeklētāji var būt droši, ka viņus, tāpat kā līdz šim, «Saiva» sagaidīs tikams kafijas aromāts un laipna apkalpošana?

— Jā. Un varu piebilst, ka arī turpmāk gatavosim kafiju visiem, kas to speciāli vēlēšies, ar iespējami mazu kafijas atšķaidījumu, kaut arī novērtēt to prot tikai īstie kafijas cienītāji.

UZMANĪBĀ

Valmieras rajona kultūras namā uzņem 5—6 gadus vecus bērnu runas kultūras un ritmikas studiju. Nodarbības notiek krievu valodā. Pieteikties pa telefonu 23344 no pl. 10 līdz 17

Tikšanās ceturtdienas pēcpusdienā

Kā jau bija solīts, pie mūsu kolektīva vēletājiem viesojās LPSR Rakstnieku savienības valdes priekšsēdētājs JĀNIS PETERS.

Sapulcētajos uzrunāja kandidātus uz ticības personām dziejniece MĀRA MISIŅA un 4. ceha arodkomitejas priekšsēdētāja INTA INDRIKSONE.

MĀRA MISIŅA: — Jāni Peteru pazīstu jau kopš 1970. gada, bet viņš jau ir cilvēks, kuru jūs visi pazīstat no viņa darbiem. Un tas ir svarīgāks. Apstākļu spiests, viņš ir uzņēmies arī diplomātiskos pienākumus, bieži ārējiem braucienos stāsta par mūsu perestroiku.

Lai sadarbotā ar Peteru būtu lietderīga, ir svarīgas trīs lietas. Viņš ir liela vēriena cilvēks un prasīgs pret tiem, ar kuriem kopā grib strādāt. Pasreizējā laikā posmā redzu tautas siltu attieksmi pret Peteru, citiem vēlatiem kandidātiem republikā. Si brīdīšā tautas jāsma jāievada racionālā gultnē. Lai arī Peteram ļoti patīk sveiki, viņš ir lietīšs cilvēks. Daudzi nosaukuši dziejnieku par tautas atmodas laikmeta sirdsapziņu. Domājot par to, ka viņš tiks ievēlēts par deputātu, atcerieties, ka viņš ir tikai dziejnieks. Bet cilvēki nāk pie viņa gan dzīvoklī lūgt, gan kad autovadītāja tiesības atņemtas. Deputāts — šis vārds pašam valkātājam ir ļoti grūta nasta. Nobeigumā gribu vēlēties jums maksimāli izmantot savu klātbūtni šodien šeit, šajā zālē.

— Labdien, ļoti cienjami valmierieši! — savu uzrunu sāka JĀNIS PETERS. — Nav viegli klausīties tik pozitīvu sevis raksturojumu, katrā ziņā smagāk nekā neapģērbtu vai ļoti objektīvu. Es to visu uztveru kā avansā sacītu. Dzīve ir mainījusies. Pirmo reizi notiek daudz maz demokrātiskās vēlēšanas. Kaut arī tā nav pati pilnība. Ierastot savus konkurentus, man gandrīz uzmačā mazērtības kompleks. Katrā gadījumā varu paziņot, ka es necīnīšos, mierīgi uzlietu kāds no sāncensiem. Es pat nestādās priekšā, kas šodienas apstākļos būs jādara deputātam.

Pēdējā laikā esmu bijis 4 valstīs, tur ir milzīga labvēlīga interese par mums. Tas vien, ka Maskavā par deputātu kandidātiem izvirzīti KPFSR Ministru Padomes priekšsēdētājs Vorotņikovs un akademiķis Saharovs, jau kaut ko nozīmē. Tas ir milzīgs ceļš, kas politiskā noliet dozaš gados. Ekonomika joprojām brūk, bet politika ceļas. Iespējams, ka politiski atbrīvota tauta spēš pacelt ekonomiku. Tāpat neparedzēti ir tas, ka vienā apgabālā balotējas mūsu republikas partijas pirmās sekretārs un neformālu līderis Dobelis. Situācija ir interesanta. Kopā vien visiem būs jāstrādā. Politiskā bezīdot iesastījusies tauta, kuras piedalīšanās visos šīs iepriekšējo režīmu laikos tika imitēta.

Dānijā man vaicāja, kādas ir garantijas tam, ka Gorbacova «nēkrišs» un perestroika neapslāsies. Tad es atbildēju tāpat, kā saku jums: ir viena garantija — tautas enerģija. Ja tauta nepieļaus, ja tauta stāvēš Gorbacova un perestroikas sardzē — tā ir vienīgā garantija. Agrāk mēs te runājām vienu un aržemēs — pavism kaut ko citu, bet tagad man teica: «Paklausieties, bet jūs taču esat pavism citi cilvēki kļuvuši!»

Vakardien uzstājās «Pravdas» redakcija, runāju par nacionālo jaunatūmu. Ne Tautas frontes kustībā, ne pilsoņu kustībā nav notikuši nekādi amorāli gadījumi, kas tās kompromitētu. Jūs taču paši vērojat, ka nevienš nepiedzērs, nevienš netika piekauts, netika nolamāts. 7. oktobrī no Mežaparka virzījāmies visi kopā. Ievērojot, ka Anatolijs Gorbunovs iet kopā ar neformāliem, un nevienš taču ar stekiem viņam ceļu nelauza. Tikai tauta var nodrošināt patiesas vēlēšanas, ekonomikas pacelumu.

Mana uzstāšanās jūsu rūpnīcā ir pirmā, un es godīgi atzīstos, ka man ir atsevišķas programmas tēzes, bet pašu programmu laika trūkuma dēļ neesmu vēl izstrādājis. Par sevi īpaši aģitējis neesmu, uzskatu, ka ar cilvēku uzticību spēlēties nevar. Katrā gadījumā, ja kļūšu par deputātu, nekur nepazīdīšu. Varēsīt pie manis nākt jebkurā jautājumā, arī par dzīvokli,

bet es nekādas labumus jau nesadaļīšu.

Deputātam būs jāstrādā trijos līmeņos — PSRS, republikā un, protams, rajonos, kas viņu ir izvirzījuši, man šajā gadījumā — Valmierā un Valkā. Isunā — pirmām kārtām jācinās par brīvām visām republikām, nevīs tikai par brīvu Latviju vai Igauniju. Tikai tad būš brīva Padomju Savienība, no kuras nevienam pat prātā nenāks izstāties, šīs jautājums cilvēku apziņā atkrītīs pats no sevis. Pastāv tāda filozofiska teorija, ka, tikai izstājoties, republika garantē savu

ar administrējošām metodēm. Runa iet par masveida migrāciju, kas var apdraudēt latviešu tautas identitāti, bet diez vai būtu morālas tiesības aizliegt latviešu pusiim precēt ukraiņu meiteni vai otrādi...

Būtu lietīši, ja mēs iespētu sarīkot latviešu nācijas forumu. Tas varētu notikt pirms Dziesmu svētkiem, lai piešķirtu tam īpašu gaisotni. Janospriež, ko visu zemju latvieši var darīt ekoloģijas, kultūras saglabāšanas jomās.

Katrā ziņā Valmieras un Valkas rajonos uzturēšu spēkā lauksaimniecības prioritāti. Varētu izmantot ārējiem kontaktus. Dānijā darbojas jauno fermeru skola, varētu notikt apmaiņa ar fermeru grupām.

Valku un Valgu varētu izveidot par baltiešu kultūras apmaiņas cen-

pavism svarīgi tas nav upurim. Ja mant nosūt, man taču ir pavism vienalga, kādā veidā to paveic — tīšām vai netīšām...

Kāda bija attieksme? Sarunas dalībnieku attieksme bija vienlīdz laba. Viņi gan atgādināja, ka repzesiju periodā krievu tauta vairāk cietusi, tikai viņi aizmirsa, ka krievu tauta ir nesadalzināmi lielāka, un asimilācijas briesmas tai arī nedraud, bet tomēr repzesijām attaisnojuma nav. «Pravdas» pārstāvi bija pieklājīgi, bet ieturēja neitrālu pozīciju. Man bija jācinās arī kaimiņu republiku vārdā, jo no viņiem nebija ieradies nevienš. Braši cilvēki ir īgauni un lietuvieši, bet, diemžēl, bieži aizmirst savu tūkāo...

JAUTAJUMS NO ZALES: — Kas isti bija par apgalvojumu, ka mūsu republika esot vienu miljardu parādā?

JĀNIS PETERS: — Es uzskatu, ka par to nevar būt runa. Mēs visi esam viens vesels organisms, un kā gan sirds var būt parādā smadzenēm? Rietumeiropa pašlaik domā

sim? Dānijā mums teica: «Dariet, ko gribat tur, Baltijā, tikai «Gorbuzpridziniet» perestroiku un Gorbacovu.»

JAUTAJUMS NO ZALES: — Jūs domā par pilsonības likumu?

JĀNIS PETERS: — Seit mana atbilde ir vienošimīga. Pilsonība ir jānolpēna. Ja es gribētu pārcelties dzīvot, piemēram, uz Ļeņingradu, man nebūtu jāapņemas, ka nedod pilsoņa statusu. Ar ko gan es tādā būtu aplaimojis Ļeņingradiešus? Vai ar latviešu dzeju? Ja cilvēks pierēda savu nepieciešamību ar darbiem, tikai tad viņš var iegūt visus sociālos labumus, ko saņem pamatiedzīvotāji. Zviedrijā neba jau vienlondri zviedri vien dzīvo, ir daudz «hrasaino», tā saucamo migrantu. Zviedru valdība sagādājusi visas iespējas viņiem mācīties valodu, pēc tam nokārtot minimumu sarunām ar pamatiedzīvotājiem, tikai tad iebraucēji iegūst pilsoņa statusu. Un visiem tur ir nodrošinātas arī iespējas savstarpēji runāt dzimtajā valodā, ir pat latviešu skolas.

Neraugoties uz visu to, vienmēr vajag paredzēt izņēmumus.

Negribu sākt šeit izstrādāt likumu, bet no iedzīvotāja statusa līdz pilsoņa statusam ir vairāku priekšnoteikumu summa. Noraidu lozungu: «Beigsim diskutēt, sāksim strādāt!» — to vicina tie, kuriem nepatīk, ka domājām par svarīgām lietām un aicina pievērsties līdzīnējam neauglīgam darbam.

JAUTAJUMS NO ZALES: — Kā jūs uzskatāt, vai pārbūve Latvijā netiek sasteigta?

JĀNIS PETERS: — Noteikti nē. Vēlreiz atkārtoju, ka katrai tautai ir sava vēsturiskās attīstības pieredze. Republikas saimnieciskais aprēķins būtu solis uz migrācijas pārtraukšanu, taču ne izšķiršais. Cik būs brīvu darba vietu — tik būs iebraucēju republika. Vajadzīga valūta, lai iepirktu tehniku, iekārtas. Bet tā — migrantus joprojām pieņem un pieraksta gan RAFS, gan VEFs, gan mūsu pašu kolhozu priekšsēdētāji — latviešu tautas dēli ar prievīti kākā.

MĀRA DAUGULE: — Kā būs ar literāro darbu? Atceros, «Cīņās» Raimons Pauls solījis apkomponēt jūsu runas...

JĀNIS PETERS: — Tādēļ jau es arī dariju visu, lai viņš pēc iespējas drīzāk laika kļūtu par kultūras ministru.

JAUTAJUMS NO ZALES: — Kādēļ jūs negribējat kļūt par Latvijas Tautas frontes priekšsēdētāju?

JĀNIS PETERS: — Negribēju uzņemties arī organizatora lomu, bet vēlētē zēni no televīzijas atrada mani pat lauku mājās Limbažu rajonā un vienkārši pierunāja to darīt. Bet vai jums neliekas, ka DAINIS IVANS mums ir ieguvums? Tāpat kā Žurnālistu savienības ieguvums ir VIKTORS AVOTINS. UN INKENS varbūt tiks ievēlēts PSRS Augstākajā Padomē...

JAUTAJUMS NO ZALES: — Vai, jāsuprāt, birokrātijas pozīcijas šobrīd ir iedragātas?

JĀNIS PETERS: — Manuprāt, jā. Bet mani vairāk šobrīd interesē dažādu sabiedrības spēku spēja līdzsāpstāvēt. Ja kādu orgānu ilgstoši nepieliet, notiek atrošanās. Līdzīgi var teikt, ka mūsu sabiedrībā bija atrofējušies sabiedriskie orgāni. Galvenokārt runājot, partija nespeja sevi aizstāvēt ideālu (ne privātajā) līmenī. Ja vēlēšanās neformālu līderis, kurš ir lojāls savai zemei un tautai, stājas preti PSKP biedram, tad partijas līderim jāzūvedas tā, lai viņš ar tautas gribu uzvarētu. Es vēlētos, lai mēs visi kopā strādātu (ne cīnītos) tautas, sabiedrības labā.

Atreferēja INESE VINKLERE

Lidzjutība

Sāpu brīdi, pavadot pēdējā gaitā brālī, esam kopā ar mūsu darba biedreni Līgu Makārovu.

Elektrokrāšņu nodaļas 5. maģpas kolektīvs

Redaktore V. LEJSTRAUTA

PSRS tautas deputātu vēlēšanas gaidot

Attēlā: JĀNIS PETERS sarunā ar darba kolektīva padomes priekšsēdētāju JURIJU OVSIJANNIKOVU, uzticības personām INTU INDRIKSONI un dziejnieci MĀRU MISIŅU.

labklājību. Pīnočets Cilē uzskatāmi pierādīja, kā tas notiek... Mēs nedrīkstam ieslgt pašapmānā, ka, pirmie uzskot pārbūvē, esam pati pilnība. Baltijas republikas ir avangārdā. Bet cīņa par brīvu republiku savienību nevar sākties, ja netiks noslēgti jauni federatīvo attiecību līgumi ar Padomju Savienību. Jābū tādi federatīvi savienības, kādu aprakstījis Ļeņins — ar kopīgu ārpolitiku un kopīgu armiju, kas neizslēdz teritoriāla karaspēka formējumu. Tas būtu formējums, kas tieši turpinātu latviešu strēlnieku tradīcijas. Ļeņins neteica, ka strēlniekos ir par daudz latviešu un pārāk bieži šķan latviešu valoda. Ja iesim tālāk uz atteikšanos no obligātā karadienseta, varēsīm dibināt profesionālo armiju, bet te jau mēs to neizdiskutēsim.

Vēl svarīgs darbs, kas man kā deputātam būtu jāveic, — latviešu kultūras tradīciju popularizēšana, tās izgaismošana republikas un centrālajā presē. Republika pašlaik tiek bāzta zem vispārējā attīstības modeļa, un «no šī viedokļa arī mēs tiekam «pērti». Cilvēki visi piedzinst vienādi, kā tas tika parādīts arī Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā pirms 200 gadiem. Ir tikai vēsturiskās attīstības atšķirības. Mēs no vispārējā kapitālisma nokļūvam Staļina socialīsmā. Bet Uzbeķija šai režīmā nokļūva no jodālās iekārtas. Varbūt tādēļ viņiem līdzjūtība pienākas vairāk?

Vēl vajadzētu prasīt lojalitāti pret latviešu valodu, tautu, kultūru, dibināt nacionālās skolas. Mums ir tikai iespēja sabiedrības izglītības sistēma. Bet es nemaz neizslēdzu tādru iespēju, kad, izveidojoties, piemēram, krievu nacionālajā skolā, dozs latviešu cilvēks, kurš gribēs padziļināti apgūt slāvu kultūru, mācīsies tā.

Lai sāktu funkcionēt Valodu likums, jāiegūda daudz materiālo vērtību. Jāpēspēž VEFs ražot sinchronās tulkošanas aparātus. Starptautiskās konferences jātko vismaz trīs, ja ne četrās valodās. Jāpārtrauc migrācija ar saprātīgām, ne

tru, rīkot tur kopīgus pasākumus ar igauņiem.

ASTRIDA AJZSILNIECE: — Mēs gribētu lūgt jūsu palīdzību, lai atbrīvotos no Maskavas pakļautības un lai republika nem mēs priēt!

JĀNIS PETERS: — Man tāda jociņa sajāta: ja es būtu politiskais spekulants, tad noteikti sauktu: «Jā! 27. martā nododu jūsu rūpnīcu republikas apkampienos». Bet nopietni — domāju, ka mēs slāvam lielu pārveidojumu priekšā. Republika tas ir hamletisks jautājums: būt vai nebūt. Enerģija un pārticības spēš uzvarēt. Ja jūs gribat, lai grib jūsu kaimiņi, tad nekas neiznāks. Nav vienkāršs jautājums, bet es esmu par suverenitāti visos jautājumos, izņemot ārpolitiku un armiju, kā jau minēju.

ALDIS ZEIBOTS: — Kāds ir jūsu viedoklis par Valodu likumprojektu?

JĀNIS PETERS: — Prasībām jābūt striktākām. Jāzin, cik daudz materiālo līdzekļu prasīs šis likums. Projekts nav pati pilnība, tas ir nevajadzīgi steipts, lēspaidīts, kas šo likumu kāds kaut kur tūda ciet.

JĀNIS MEZGAILIS: — Kāda bija «Pravdas» redakcijas attieksme pret notikumiem mūsu republikā?

JĀNIS PETERS: — Sarunā piedalījās interesanti cilvēki: aktieris VASILIJS LANOVOJS, gleznotājs ILJA GLAZUNOVS, citi radoši darbinieki. Saku ar to, ka, ja Latvijā vispār būtu uzverts nacionālais jautājums tā, kā tas ir Latvijā Rakstnieku savienībā, tad tāda vispār nebūtu. Mums taču cilam citu nav jāpārlecinā. Yet bojā etnos! «Pravdas» redakcija solīja tikšanos atreferēt, bet cik daudz un cik objektīvi no runātā tiks publicēts, nav zināms. Solīja man pirms publicēšanas atsūtīt izlasīt korektūru. Izteicu negatīvu, nosodošu attieksmi pret valsts ekonomisko genocīdu pret mazažām tautām. Man uzbruka, ka tā to nedrīkst saukt, labākajā gadījumā varot teikt, ka tā esot asimilācija. Svarīgi, kā to nosaukt, ir tikai genocīda pašrādātājam, bet ne

par kopēju tirgu, par kopēju valūtu. Un es domāju, ka nepieciešams izpētīt, kādēļ tad šīs valstīs nezaudē savu nacionālo identitāti.

Kad rudenī izvirzīsit deputātu kandidātus republikas Augstākajā Padomē, vajadzēs skatīties, lai tiktu izvirzīti cilvēki, kuri spēš uzurēt republikas kultūras identitāti. Kādi cilvēki iekļās republikas Augstākajā Padomē, tāda būs Latvijas valsts tiesiskuma pakāpe. Parlamentārisms, demokrācija spēš nodrošināt pastāvēšanas iespēju. Ļeņins paredzēja, ka socialisms nodrošinās suverenitāti katrai tautai.

JĀNIS PETERMANIS: — Vēsturiski raugoties, ja pastāv Čečenijas — Ingušijas APSR, vai tai pašā demokrātijas ceļā, samazinoties pamatnācijas īpašvaram, nevaram nonākt arī līdz Krievijas — Latvijas APSR?

JĀNIS PETERS: — Nācijas samazināšanās gadījumā patiešām mūs var kaut kur pievienot, labākā gadījumā Lietuvai. Bet patiesā demokrātijā par pastāvēt pie cilvēku domāšanas kvalitātes noliekuma. Ir cilvēki, citu tautību inteliģenti, un tie ir jāupzini, kuri iet kopā ar latviešu tautu. Ja domājam politiski, mēs nedrīkstam domāt kā kaujas laukā: kurš kuru? Diplomātijā mūs tautā ir zemā līmenī, šīs protestijas pārstāvojus latviešu vidū var uz rokas pirkstiem saskaitīt.

JAUTAJUMS NO ZALES: — Jūs viedoklis par Gorbacovu un viņa spiedienu uz Baltijas republikām.

JĀNIS PETERS: — Katrs līderis ir savas sabiedrības gūsteknis. Ja viņš runāto, to, ko domā pie kafijas galdā, tad varbūt valdītu pusotras dienas, ne vairāk. Domājot, ka viņam nebija jāzina lieta cīņa, kamēr viņš aizbrauca uz ASV uz tikšanos ar «cilvēkēdāju» Reiganu? Domāju, ka pastāvošo iespēju robežās viņš rīkojās. Kā viņš pašs teica, politika ir iespēju māksla. Nu ko, vai tad tiešām bez kompromisiem šajdi dziedāmi skaisti mir-

Lai raksts iznāk reizi nedēļā — ceturtdienās, latviešu un krievu valodā. Redakcijas adrese: pasta indekss 228600, Valmierā. J. Gagarina ielā 1. Tālrunis 21472 un 339. Iespēstis: Valmieras tipogrāfijā «Liesma», pasta indekss 228600, Valmierā. A. Upiša ielā 7, 0.5 uzsk. Iespēdlokšne, ofseta tehnika. Tirāža 800 eks. «Valmieriskā xīnīka» («Валмиерас кииник») — izdevine partkomu, komiteta komсомола, заводского комитета и администрации Валмиерского завода стеклолодонна, выходящий один раз в неделю по черепгам, на русском и латышском языках. Адрес редакции: 228600, г. Валмиера, ул. Гагарина, 1. Телефоны 21472 и 339. Отпечатано в Валмиерской типографии «Лесма», 228600, г. Валмиера, ул. А. Упиша, 7. Offsetная печать. 0,5 усл. п. л. Тираж 800 экз. На латышском языке.